

Конститутсия-кафолати рушди ҷомеаи адолатпарвар ва волоияти қонун

ОСАДДОШИ
МАРДУМ

Нашрияи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон	№ 16 (4599)	ЧОРШАНБЕ, 25 ЯНВАРИ СОЛИ 2023	Аз 1 январи соли 1991 чоп мешавад
--	-------------	-------------------------------	-----------------------------------

МАҶЛИСИ ВАСЕИ ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

24-уми январи соли 2023 дар бинои Ҳукумати ҷумҳурӣ таҳти раёсати Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раиси Ҳукумати мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон маҷлиси васеи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид.

Дар он роҳбарият ва аъзои Ҳукумати мамлакат, Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва вохидҳои сохтории он, роҳбарони мақомоти марказии давлатӣ, кумитаҳо ва агентҳои назди Президенти ва Ҳукумат, корхонаю муассисаҳои ҷумҳуриявӣ, раисони вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо, роҳбарони муассисаҳои таҳсилоти олии, марказҳои татбиқи лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ, бонкҳои давлатӣ ва саҳомӣ, рӯзномаю маҷаллаҳои расмӣ ва дигар шахсонӣ маъсул ширектор карданд.

Зимни маҷлис натиҷаҳои рушди иқтисодию иҷтимоии кишвар дар соли 2022 муфассал баррасӣ гардида, вазифаҳои асосӣ барои соли 2023 муайян карда шуданд. Нахуст ҳисоботи Сарвазирӣ мамлакат Қоҳир Расулзода оид ба натиҷаҳои рушди иқтисодию иҷтимоӣ дар соли 2022 шунда шуд.

Тавре таъкид гардид, соли 2022 барои мардуми Тоҷикистон бо вучуди мушкилиҳои ҷаҳони имрӯза ва таъсири манфии онҳо ба иқтисодиёти кишвари мо соли бобарор ба ҳисоб рафта, дар ҳаёти сиёсӣ ва иҷтимоиву иқтисодии мамлакат пешравиҳои назаррас ба амал омаданд.

Дар ин давра аз ҷониби Маҷмаи умумии Созмони Милали Муттаҳид яқдилона қабул гардидани Катънома дар бораи эълон гардидани соли 2025 ҳамчун «Соли байналмилалӣ Ҳифзи пирияхҳо» ва санаи 21-уми март ҳамчун «Рӯзи ҷаҳонии пирияхҳо», ки панҷумин ибтикори дар сатҳи ҷаҳон эътирофгардидаи Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон оид ба масъалаҳои об ва иқлим дар миқёси сайёра ба ҳисоб меравад, ҳамчун яке аз рӯйдодҳои муҳими таърихӣ боиси ифтихор ва сарбаландии ҳар як сокини мамлакат мебошад.

Бино ба маълумоти Сарвазирӣ мамлакат, дар давраи ҳисоботӣ ҳаҷми Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба 115,7 миллиард сомонӣ баробар гардида, суръати афзоиш таъмин карда шуд. Сатҳи таваррум 4,2 фоизро ташкил дод, ки нисбат ба соли 2021-ум 3,8 банди фоизӣ кам мебошад.

Соли 2022 ба қисми даромади умумии бучети давлатӣ 36,3 миллиард сомонӣ маблағ ворид гардид, ки нисбат ба нақша 1,3 миллиард сомонӣ зиёд мебошад.

Дар соли ҳисоботӣ дар кишвар 487 корхонаи нави саноатӣ ба истифода дода шуда, рушди истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ таъмин гардид.

Зикр шуд, ки бо мақсади таъмини рушди устувори соҳаи энергетика ва ноил гардидан ба ҳадафҳои гузашташуда ҳоло дар соҳа лоиҳаҳо ба маблағи 17 миллиард сомонӣ дар марҳилаи татбиқ қарор дорад.

Дар натиҷаи тадбирҳои андешидаи Ҳукумати мамлакат дар соли ҳисоботӣ ҳаҷми истеҳсоли неруи барқ дар мамлакат нисбат ба соли 2021-ум 776 миллион киловатт - соат ё 3,8 фоиз зиёд гардид.

Инчунин, ҳаҷми умумии маҳсулоти кишоварзӣ 49,3 миллиард сомониро ташкил дода, суръати рушди он нисбат ба соли 2021 ба 108 фоиз баробар гардид.

Бо мақсади дастгирии соҳибкории ва бехосии фазаи сармоягузорӣ тайи солҳои охир аз ҷониби Ҳукумати мамлакат бо роҳи пешниҳод намудани имтиёзҳои андозию гумрукӣ дар самти рушди истеҳсолоти

дохилӣ як қатор тадбирҳо андешида шуд.

Маълумот дода шуд, ки соли 2022 нисбат ба соли 2021 ба кишвар 1,9 баробар зиёд сармоя мустақими хориҷӣ ворид шудааст. Дар давраи ҳисоботӣ ҳаҷми умумии қарзҳои аз ҷониби низоми бонкии кишвар ба соҳибкорон ва аҳоли додашуда 14,4 миллиард сомониро ташкил дод, ки нисбат ба соли 2021-ум 700 миллион сомонӣ зиёд мебошад.

Дар давраи ҳисоботӣ ҳаҷми маблағгузорӣ ба сармояи асосӣ ба 16,3 миллиард сомонӣ баробар гардид, ки нисбат ба соли 2021-ум 11,4 фоиз зиёд аст. Татбиқи 17 лоиҳаи сармоягузорӣ ба маблағи умумии 11 миллиард сомонӣ дар соҳаи нақлиёт имкон дод, ки рушди соҳа таъмин гардад ва дар натиҷа соли сипаришуда тавассути ҳама гуна нақлиёт 103,4 миллион тонна ва 818,6 миллион нафар мусофир қашонда шуд, ки нисбат ба соли 2021 мутаносибан 26 ва 11 фоиз зиёд мебошад.

Соли 2022 ҳаҷми умумии гардиши савдо 47,6 миллиард сомониро ташкил дод, ки нисбат ба соли 2021-ум 11,2 фоиз зиёд аст. Ҳаҷми хизматрасонии пулакӣ дар ҳамаи соҳаҳои хизматрасонӣ соли 2022 ба 18,7 миллиард сомонӣ баробар гардид, ки нисбат

ба соли 2021-ум 16 фоиз зиёд мебошад.

Тадбирҳои андешидаи Ҳукумати мамлакат имконияти фароҳам оварданд, ки дар давраи ҳисоботӣ гардиши савдои хориҷӣ нисбат ба соли 2021-ум 15 фоиз афзоиш ёбад.

Сарвазирӣ мамлакат изҳор дошт, ки дар давраи ҳисоботӣ аз ҳисоби бучети давлатӣ барои рушди соҳаи маориф беш аз 6,4 миллиард сомонӣ равона карда шуд, ки нисбат ба соли 2021-ум 14,3 фоиз зиёд мебошад. Дар ин давра бо мақсади рушди инфрасохтори соҳа 221 муассисаи таълимӣ ва томактабӣ сохта, мавриди истифода қарор дода шуд.

Бо мақсади рушди соҳаи тандурустӣ ва сари вақт бартарарф кардани мушкилоти мавҷуда соли 2022 аз ҳисоби бучети давлатӣ барои рушди соҳа 2,6 миллиард сомонӣ равона карда шуд, ки нисбат ба соли 2021-ум 13 фоиз зиёд мебошад.

Дар давраи ҳисоботӣ аз ҳисоби маблағҳои бучетӣ ба соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ барои кумақули инвонии иҷтимоӣ 116 миллион сомонӣ равона гардида, ба 31 ҳазор нафар, аз ҷумла 9,5 ҳазор нафар кӯдакони нӣзманд, хизматҳои гуногуни иҷтимоӣ расонида шуданд.

Дар соли ҳисоботӣ дар мамлакат аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳо 190 ҳазор ҷойи кори нав таъсис дода шуд.

Дар маҷлиси Ҳукумати мамлакат ҳисоботи вазирӣ молияи Файзиддин Қажорзода, раиси Кумитаи андоз Нусратулло Давлатзода, сардори Хадамоти гумрук Хуршед Каримзода ва директори Агентии сугуртаи иҷтимоӣ ва нафақа Дилмурод Давлатзода низ шунда шуд.

Иттилоъ дода шуд, ки дар натиҷаи рушди иқтисодиёт, ташкили ҷойҳои нави кор, бехтар намудани маъмурикунонии андозу хизматрасонӣ ба андозсупорандагон, гузаронидани корҳои фаҳмондадиҳӣ доир ба муқаррароти нави қонунгузорию андоз, вусъат бахшидани ҳисоббарбаркунҳои ғайринақдӣ тавассути воситаҳои электронӣ пардохту густариши раванди рақамикунӣ ва дигар тадбирҳои андешидашуда дар соли 2022 аз ҳисоби андозҳо ва пардохтҳои дохилӣ ба бучети давлатӣ 15 миллиарду 386,5 миллион сомонӣ ворид карда шуд, ки нисбат ба нишондиҳандаҳои пешбинишуда 594,5 миллион сомонӣ зиёд мебошад.

Иҷрои нақшаи андозҳо ва пардохтҳо дар кишвар, аз ҷумла Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ба андозаи 107,7 фоиз, вилояти Хатлон - 102,8, вилояти Суғд - 105,4, шаҳри Душанбе - 100,4 ва шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ, дар маҷмӯъ, 100,4 фоиз таъмин карда шуд.

Доир ба натиҷаҳои фаъолияти мақомоти гумруку андоз, Агентии сугуртаи иҷтимоӣ ва нафақа баъди шундани ҳисоботи роҳбарияти онҳо Роҳбари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҷиҳати баланд бардоштани нишондиҳандаҳои иҷроӣ нақшаи пардохтҳои гумрукӣ, бартарарфозии қарзҳои андоз, пардохти нафақа ва сугуртаи иҷтимоӣ ва ба шакли электронӣ гузаронидани тамоми муносибатҳои молиявӣ дар ин соҳаҳо дастуру супоришҳои қатъӣ доданд.

Дар маҷлиси Ҳукумати мамлакат прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон Юсуф Раҳмон, директори Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия Сулаймон Султонзода ва раиси Палатаи ҳисоб Қарахон Чилпазода доир ба фаъолияти мақомоти назоративу санҷиш дар самти пешгирии ҷиноятҳои ҷинояткорӣ, бартарарфозии қонуниҳақиқат дар соҳаҳои иқтисодиву иҷтимоӣ ва риояи ҳатмии қонунҳои амалкунандаи мамлакат ҳисобот доданд.

(Давомаш дар саҳ. 2)

Ҷамовозӣ ба Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон

РОҲНАМОИ ФАРДО

Дар Паёми Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон «Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии ҷумҳурӣ», ки 23-юми декабри соли 2022 ироа гардид, фаъолияти кормандони мақомоти қудратӣ, аз ҷумла мақомоти судӣ низ, ҳамаатарафа таҳлил карда шуд. Роҳбари давлат дар суҳбатиашон, аз ҷумла, чунин изҳор намуданд: «Бо дарназардошти рушди минбаъдаи муносибатҳои ҷамъиятӣ, таҳкими қафолатҳои судии субъектҳои ин муносибатҳо зарур аст, ки фаъолияти мақомоти судӣ пайваста таҳмилю тақвим дода шавад. Бинобар ин, Суди Олӣ ва Суди Олии иқтисодиро зарур аст, ки оид ба бартарарф намудани камбудиву норасоииҳои ҷойдошта, интиҳобу ҷобаҷогузорию дурусти кадрҳо, баланд бардоштани сатҳи таҳассусӣ ва омодагии касбии судяҳо тадбирҳои муассир андешанд».

Рӯз то рӯз дар олам гуруҳҳои таҳрибкор фаъол шуда истодаанд, ки меҳодаи авзои ҷомеаро ноором созанд. Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ин маврид низ андешаҳои ҷолиб ба миён гузошта, аз ҷумла, таъкид карданд: «Имрӯзҳо гуруҳҳои террористиву экстремистӣ барои даъват ва ҷалб намудани шаҳрвандон ба сафҳои худ бо истифода аз технологияҳои муосирӣ иттилоотӣ роҳу усулҳои навро истифода карда, ҷавонони камтаҷрибаву ноогоҳро бо ғояҳои тундгароӣ гумроҳ месозанд. Аз ин лиҳоз, мақомоти дахлдорро зарур аст, ки ҳамоҳангсозии фаъолиятро дар самти ошкор ва пешгирӣ намудани хавфу хатарҳои террористиву экстремистӣ боз ҳам вусъат бахшида, бо роҳи тақвияти корҳои фаҳмондадиҳӣ пеш роҳи гарондани ҷавононро ба равияҳои ифротгароӣ гирифта, онҳоро дар рӯҳияи садоқат ба ҳар як Ватан ва эҳтиром ба арзишҳои умуминсонӣ тарбия намоянд».

Бо мақсади ҷилавгирӣ аз ин зуҳурот ва тақвият бахшидани мубориза бо ин амалҳо Президенти мамлакат пешниҳод намуданд, ки муҳим ва саривақтӣ: «Дар робита ба ин, ҷиҳати пешгирӣ намудани ҷиноятҳои хусусияти экстремистиву террористидошта ва ҷиноятҳо, ки бо истифодаи технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ содир карда мешаванд, зарур аст, ки Маркази ягонаи иттилоотӣ таъсис дода шавад».

Чун аънаи Сарвари давлат дар назди мақомоти ҳифзи ҳуқуқ вазифаҳои навбатиро гузошта,

аз онҳо меҳнати ҳалолу содиқонаро талаб намуданд ва таъкид карданд: «Рушди устувор ва босуръати мамлакат, махсусан, амалӣ намудани стратегияҳо, барномаҳои дарозмуддат ва миёнамуҳлати кишвар тақозо менамояд, ки заминаҳои ҳуқуқии онҳо сари вақт ва босифат таъмин карда шаванд».

Ин вазифа аз мақомоти ҳуқуққочдкунанда талаб менамояд, ки фаъолияти худро ҳамачониба тақвият бахшад. Ин масъала дар навбати худ ҳамкориҳои парламентаро бо дигар мақомоти ҳуқуққочдкунанда, аз ҷумла бо субъектҳои дорои ҳуқуқи ташаббуси қонунгузорӣ ва татбиқи ҳуқуқ, талаб менамояд».

Тавре дар Паёми Президенти мамлакат таъкид карданд, кишвари мо танҳо дар ҳамкорӣ бо ҷомеаи ҷаҳонӣ ва ташкилотҳои бонуфузи байналмилалӣ дар мубориза бо зуҳуроти номатлуби ҷаҳонӣ, аз қабилӣ терроризм ва экстремизм, сарбаландона барои маҷмаи метавонад ва илова намуданд: «Тоҷикистон дар оянда низ дар ҳалли масъалаҳои мубрами ҷомеаи байналмилалӣ, аз қабилӣ мубориза бо терроризм, ифротгароӣ, ҷинояткорӣ мутаашаққили фароимилӣ, қочқи силоҳ ва маводи муҳаддир, ҷиноятҳои киберӣ, ҳамчунин, мутобикташавӣ ба пайомдаҳои тағйирёбии иқлим ва рафъи оқибатҳои он, саҳми босазо хоҳад гузошт».

Президенти мамлакат баҳри бехтар кардани шароити зиндагии мардуми кишвар доимо ғамхорӣ зоҳир менамоянд. Дар Паёмиашон низ пешниҳод карданд, ки давоми сол маош ва нафақаҳои қишрҳои алоҳидаи ҷомеаи баланд бардошта шавад. Дар мавриди кормандони ҳифзи ҳуқуқ Роҳбари давлат иброз доштанд: «Бо мақсади бехтар намудани вазъии иҷтимоии аҳоли пешниҳод менамоям:

- аз 1-уми март соли 2023 музди меҳнати амалкунандаи кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, хизматчиёни ҳарбӣ 25 фоиз ва дигар кормандони ин мақомот 20 фоиз зиёд карда шавад».

Ин дастгирӣ ва ҳавасмандӣ моро водор мекунад, ки боз ҳам содиқона хизмат намуна, баҳри волоияти қонун ва тантанаи адолати иҷтимоӣ тамоми кушишро ба ҳарч диҳем, зеро ободию осудагии Ватан ба ҳар яки мо — шаҳрвандони Тоҷикистони соҳибистиклӯл вобаста аст.

Шарифхон САЙДАЛИЗОДА,
судия Суди ҳарбии гарнизони Душанбе

Яке аз масъалаҳое, ки дар Паёми навбатии Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ баррасӣ гардид, рушд бахшидани саноати дорусозӣ дар кишвар мебошад. Тавре Президенти мамлакат зикр карданд: «Гарчанде саноати дорусозӣ солҳои охир тадриҷан рушд ёфта, ҳоло дар кишвар истеҳсоли 340 намуни доруворӣ ба роҳ монда шудааст ва ҳаҷми маҳсулоти соҳа соли 2022 нисбат ба соли 2021-ум се баробар афзоиш ёфтааст, вале имкониятҳои истифоданашуда дар ин самт ҳанӯз хеле зиёданд».

САНОАТИ ДОРУСОЗӢ. Ба ин масъала таваҷҷуҳ зоҳир намудани Пешвои миллат таҳриқбахши рушди соҳа мегардад

Воқеан, чунин аст. Бо ин микдор дору, ки ҳоло дар кишвар истеҳсол мешавад, талаботи бозори дохилӣро наметавон қонеъ кард. Аз ин ҷост, ки дар зарфи ду соли охир, тавре дар Паём зикр шуд, ба кишвар ба маблағи 84 миллион доллар доруворӣ ворид шудааст. Ин дар ҳолат, ки дар самти ба вучуд овардани дору имконияти хуб дорем, ки ин истифодаи растаниҳои дармонбахш мебошад. Моро танҳо лозим аст роҳи дурусти омӯзиш, таҳқиқ ва коркарди онро пайдо намоем. Дуруст аст, ки ҳоло аз ин растаниҳо дар тиб истифода мебарем, аммо таври маъмул мутахассисони мо онҳоро дар шакли ҷойи пешниҳод менамоянд, ҳол он ки давлатҳои мутараққӣ аз онҳо ҳаф ва нукра ва 1 биринҷӣ қадр шуд. Яке аз ин бозёфт тарзи ҳосил кардани шираи райҳои мебошад. Маводи ҳосилшударо дар тиб барои бемории қалб, бугуми дасту пой ва бемориҳои пӯст истифода бурдан мумкин аст. Нуҳ сол гузашт ва ҳоло саволи матраҳ ин аст, ки оё онро

шида тавонем, ҳам фармакологияи кишвар пеш меравад, ҳам метавон ба бозори ҷаҳонӣ роҳ ёфт. Дар ин росто корҳои олимони аз он иборат аст, ки хусусиятҳои растаниҳои шифобахшро ҳамачониба омӯзанд, таҳқиқ ва ба саноатчиён кашфиёташро манзур намоянд. Албатта, олимони мо дар ин самт қорҳои ҳисабрасро амалӣ намуданд, ки ҳафто дар сатҳи ҷаҳонӣ эътироф шудаанд. Чунинчи, олими шинохтаи тоҷик, профессори факултети химии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Мубашширахон Раҳимова соли 2014 дар ҳамоиши байналмилалӣ «Бонувони ихтироъкор», ки дар шаҳри Сеули Ҷумҳурии Корея баргузор гардид, ширектор намуд, ки ихтироъҳои мутараққӣ аз онҳо ҳаф ва нукра ва 1 биринҷӣ қадр шуд. Яке аз ин бозёфт тарзи ҳосил кардани шираи райҳои мебошад. Маводи ҳосилшударо дар тиб барои бемории қалб, бугуми дасту пой ва бемориҳои пӯст истифода бурдан мумкин аст. Нуҳ сол гузашт ва ҳоло саволи матраҳ ин аст, ки оё онро

дар истеҳсолот ҷорӣ кардем? Не! Ихтироъ ҳанӯз рӯйи қоғаз аст ва ин дар ҳолат, ки маводи доруии чунин хусусиятдоштаро ҳоло аз хориҷи кишвар ворид месозем. Дар ин самт олимони Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон низ баъзе корҳои назаррас анҷом додаанд.

Раиси Кумитаи фармакологияи Хадамоти назорати давлатии тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли, профессори кафедраи химии органикии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Бобизода Ғуломқодир бо шогирдонаш дар натиҷаи таҳқиқ ва омӯзиш, омехтасозии растаниҳои шифобахшро бо доруҳои мавҷуда пешниҳод месозанд, ки дар фармакологияи кишвар тарзи нави аст. Силсилаи таҳқиқоте, ки панҷ сол боз дар ин самт анҷом меназиранд, нишон медиҳанд, ки ба вучуд овардани чунин доруҳо дар асоси растаниҳои шифобахш имкон медиҳад таъсириҳои доруи пузурӯ шуда, доруҳои бехатар ба вучуд оянд. Ин гуна мисолҳо кам нестанд, вале таассуфовар он аст, ки

бо сабабҳои гуногун ҳанӯз дар амал татбиқ нагардидаанд.

Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон чунин дастур додаанд: «Ба мақсади рушди минбаъдаи саноати дорусозӣ ба вазоратҳои саноат ва технологияҳои нави, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли зарур аст, ки яқҳо бо дигар сохтору мақомот ва бо ҷалби сармояи мустақим таъсис додан ва ба кор андохтани корхонаҳои муосирӣ истеҳсоли доруворӣ, коркарди васеи гиёҳҳои шифобахш ва аз лиҳози экологӣ тозаи ватанӣ, боз ҳам зиёд намудани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти дорувориро таъмин намоянд».

Пешниҳоди Пешвои миллат дар ин самт, ки дурбинона аст, қобили дастгирӣ мебошад, зеро бо рушди минбаъдаи саноати дорусозӣ имкон фароҳам меояд дар кишвар доираи омӯзиши растаниҳои давоӣ васеътар гашта, бозёфти илмӣ ба даст оянд, илми фармакология тараққӣ кунад ва илм ба истеҳсолот пайваста гардад. Дар ин сурат вобастагӣ ба кишварҳои дигар камтар мешавад ва маблағе, ки барои хариди маводи доруворӣ берун аз кишвар харҷ мегардад, дохилии кишвар гардиш хоҳад кард. Ҷиҳати ҳуби дигар он аст, ки бо рушди саноати дорусозӣ сатҳи ҷойҳои нави кор низ фароҳам меояд.

Фарзонаи ФАЙЗАЛИ,
«Садои мардум»

